

Ім'я користувача:
Полтавський інститут економіки і права Полтавськи...

ID перевірки:
1016171301

Дата перевірки:
01.04.2024 17:17:42 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet

Дата звіту:
01.04.2024 17:20:58 EEST

ID користувача:
100011299

Назва документа: Сокуренко_курсова_юничек

Кількість сторінок: 44 Кількість слів: 10219 Кількість символів: 78028 Розмір файлу: 198.00 KB ID файлу: 1015926357

26.2% Схожість

Найбільша схожість: 4.11% з Інтернет-джерелом (<https://jak.koshachek.com/articles/faktori-shho-vplivajut-na-infljaciju...>)

26.2% Джерела з Інтернету

687

Сторінка 46

Пошук збігів з Бібліотекою не проводився

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
Полтавський інститут економіки і права

Кафедра правознавства та фінансів

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ІНФЛЯЦІЇ

Курсова робота

Виконав:

здобувач першого
(бакалаврського) рівня вищої
освіти спеціальності
072 Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок
Полтавського інституту
економіки і права
Сокурєнко К. А.

Науковий керівник:

доцент кафедри
правознавства та фінансів,
кандидат економічних наук,
ДОЦЕНТ
Шевченко Б.О.

Полтава – 2024

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНФЛЯЦІЇ

1.1 Поняття та сутність інфляції

1.2 Чинники, що впливають інфляцію

1.3 Види інфляції

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У

СУЧАСНИХ УМОВАХ

2.1 Динаміка сучасних інфляційних процесів

2.2 Інфляція та доходи. Взаємозв'язок між інфляцією та безробіттям

2.3 Вплив інфляції на інвестиційні процеси

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ВСТУП

Актуальність теми роботи. Інфляція є багатоаспектним соціально-економічним явищем. Аналізу інфляції: її видам, причинам і передумовам виникнення, а також шляхам подолання присвячена найбагатша вітчизняна та зарубіжна література, що говорить про серйозний характер цієї проблеми для сучасної економіки. Однак велика кількість наукових досліджень у галузі інфляції не дозволяє стверджувати, що дана тема є добре вивченою.

Інфляція тією чи іншою мірою характерна для країн з ринковою економікою: розвиваються, розвинені, а також для країн з перехідною економікою. Інфляція є серйозною та гострою проблемою і для України.

Варто відзначити, що інфляція існує вже тривалий час, її виникнення пов'язують мало не з моментом виникнення грошей, однак і зараз інфляція не до кінця ще вивчена і привертає увагу дослідників різних країн.

Метою курсової є дослідження теоретичних основ інфляції та антиінфляційного регулювання, аналіз причин і особливостей інфляції в Україні.

Мета цієї роботи визначила необхідність вирішення **таких завдань:**

- розглянути історію інфляційних процесів та виявити їх вплив на економіку
- дослідити існуючі точки зору щодо сутності інфляції, причин та наслідків інфляції для національної економіки;
- виявити причини розвитку інфляційних процесів;
- проаналізувати антиінфляційну політику здійснювану державою;
- викласти можливості подолання інфляції та заходи боротьби з нею, включаючи розробку пропозицій та рекомендацій на основі друкованих періодичних видань та засобів Інтернет-джерел.

Об'єктом дослідження є інфляційні процеси.

При цьому **предметом дослідження** є розгляд окремих питань, сформульованих як завдання.

При написанні цієї роботи використовувалися такі **методи** як аналіз, синтез, метод наукової абстракції та порівняння. Інформація про інфляцію як

прояв макроекономічної нестабільності була підібрана з різних літературних джерел та ресурсів інтернету.

Робота має традиційну структуру і включає введення, основну частину, що складається з 2 розділів, висновок і список використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНФЛЯЦІЇ

1.2 Поняття та сутність інфляції

Термін «інфляція» (від латів. inflatio – здуття) вперше ввів в обіг американський економіст А. Делмар. Причиною цього стала та обставина, що в період Громадянської війни в США (1861-1865 рр.) Федеральний уряд для покриття дефіциту державного бюджету випускав у величезній кількості нерозмінні на золоті монети банкноти та казначейські квитки – "грінбакс" ("green backs" – "зелені спинки").[1]

Широке поширення у західній економічній літературі поняття інфляції набуло у ХХ ст. після Першої світової війни (1914-1918 рр.), а в радянській економічній літературі - з середини 1920-х рр. .

Первинним проявом інфляції стали карбування владою надмірної кількості неповноцінних (за вагою та якістю металу) монет і випуск їх в обіг за номіналом повноцінних. Так, наприклад, у Стародавній Греції багато правителів, починаючи з тирана Гіппія (VI ст. до н.е.), який скоротив наполовину металевий зміст монети, випускали в обіг фальшиві гроші. Так само чинили і римські імператори.[2]

Практика заміни державами срібних мідними монетами при збереженні колишнього номіналу широко практикувалася в епоху середньовіччя. Така операція, яка приносила великий дохід владі, викликала сильну інфляцію мідних грошей, які були лише символами справжніх срібних грошей.

Монетна інфляція широко практикувалася XVI-XVII ст. у стародавній Русі неодноразово знижувалася, так звана стопа-зміст металу у срібних монетах. Величезні масштаби прийняв випуск неповноцінних мідних монет у Росії за царя Олексія Михайловича Романова в 1654-1662 гг., Коли з одного фунта міді, ринкова вартість якого становила 12 коп., карбувалося монет на 10руб. Інфляція розоряла дрібних торговців, знецінювала доходи ремісників та осіб, які отримували твердий дохід. Все це загострювало антагонізми в суспільстві і призвело до повстання 25 липня 1662, відомому в історії як

«мідний бунт». Бунт був жорстєко придушений, після чого цар був змушений вжити термінових заходів щодо врегулювання грошового обігу.[3].

Монетно-грошова інфляція поступається своїм місцем паперово-грошової з появою паперових грошей. Так, наприклад, інфляція мала місце у Франції-у період Великої французької революції 1789-1791 рр., суттєво похитнула грошову систему Англії у період війни на початку XIX ст. Вона змусила Наполеона ухвалити 1793 р. Закон про тюремне ув'язнення терміном шість років, через шість місяців на 20 років за продаж золота за ціною вище номіналу ціни на паперових грошах. А вже за два роки за це відправляли на гільйотину [4].

Зростання інфляції у світі з кінця XIX ст. та у першій половині XX ст. відбувався під час економічних криз, що періодично виникали, і воєн (криза 1930-х рр. у США, революції в Росії, дві світові війни та ін.). Їхні негативні наслідки для національних економік затягувалися на десятиліття. інфляція стала набувати нових рис і перетворилася на одну з центральних проблем світової економіки. Важливу роль цьому процесі зіграла практика втручання держави, що посилюється, в економіку. Істотна зміна практики ціноутворення відбулася і під впливом монополій, які звужували сферу впливу цінової конкуренції [3].

Викладені вище історичні факти свідчать, що інфляція перестав бути породженням сучасності, а мала місце у минулому. Також вони свідчать і тому, що первинної причиною виникнення інфляції став необґрунтований випуск коштів. Історія економіки налічує величезну кількість різних економічних навчань, шкіл та течій: меркантилізм, фізіократія, класична економічна теорія та неокласична, марксизм, кейнсіанство, монетаризм, лібералізм та інші. Представники майже кожного з цих напрямів розробляли та розробляють свої погляди на глобальні економічні проблеми людства. Свої теорії вони створили так само щодо такого економічного явища, як «інфляція» [3].

Розглянемо деякі з них. Так, наприклад, марксисти розуміли інфляцію як порушення в процесі суспільного виробництва в докапіталістичних формаціях і в умовах капіталізму, що виявляється в переповненні сфери обігу грошовими знаками понад реальні потреби господарства та їх забезпечення.

У рамках концепції монетаризму інфляція сприймається як грошове(монетарне) явище, оскільки залежить від зовнішніх чинників і проявляється у знеціненні грошей, причому динаміка цін залежить лише від зміни грошової маси.

Слід зазначити, що досі ми не маємо абсолютно правильної теорії інфляційних процесів. Кожна з перерахованих теорій має як сильні, так і слабкі сторони.

Також на сьогоднішній день в економічній літературі немає однозначного підходу до визначення поняття «інфляція».

«Інфляція-заповнення сфери обігу грошовими знаками понад дійсну потребу національного характеру».[2]

«Інфляція-це зниження купівельної спроможності грошей, яке проявляється найчастіше у повсюдному підвищенні цін».[3]

"Інфляція-це підвищення середнього рівня цін". [4]

«Інфляція-це підвищення рівня ціни товари та услуги».[2]

Найбільш повним вважається таке визначення інфляції. «Інфляція є знецінення грошей, падіння їх купівельної спроможності, викликане підвищенням цін, товарним дефіцитом і зниженням якості товарів та послуг».[12].

Сама суть інфляції полягає у порушення закону грошового звернення (потреба в грошах та їх реально існуючі кількість не відповідають один одному). Загальними причини інфляції є порушення нормального функціонування фінансової системи країни (це неправильна політика держави в галузі фінансування, оподаткування...); диспропорції у процесі виробництва. А проявляється це все якраз у надлишку грошової маси в обіг, зростанні цін та знецінення грошей.

Інфляція й у всіх сучасних економічних систем. Вона вже як хвороба сучасної економіки. Виявляється інфляція на трьох рівнях: національному, регіональному та світовому, це дивлячись на те, як її дослідити. Для країни об'єктом дослідження є динаміка цін, дефлятор ВВП.

Ті ж показники використовуються і на регіональному рівні об'єднання країн (наприклад, ЄС), і для аналізу світового господарства в цілому [5].

Економіка вона сама по собі не виникає і не живе, якийсь відокремленим власним життям в автономному режимі, а створюється та керується людьми.

Економіка безпосередньо взаємопов'язана із суспільством, його законами. В економічній структурі суспільства всі закони діють у взаємозв'язку один з одним, з одного одразу впливає інше. Зменшення товарообігу викликає зростання попиту, а потім йдуть підвищення цін та інфляція.

Таке складне поняття як «інфляція» є результатом взаємодії різних законів і факторів. Отже, розберемося, що впливає інфляцію і чому вона виникає.

1.2 Чинники, що впливають інфляцію

Інфляція властива будь-яким моделям економічного розвитку, де немає балансу доходів та витрат держави, проводиться неправильна економічна політика, немає рівноваги на ринку. Тобто це все сучасні ринкові системи. Саме поняття «економічна рівновага» в реальності практично не існує, це швидкоплинний стан економіки, що швидко проходить. Дисбаланс пропозиції та попиту дає широке поле дій для інфляції [6].

Іноді інфляційні процеси виникають або спеціально стимулюються державою, коли використано всі інші форми перерозподілу суспільного продукту та національного доходу.

Інфляція-це як грошова категорія, її не можна визначити тільки як порушення закону грошового обігу. Глибинні причини інфляції перебувають і у сфері виробництва та у сфері обігу. Інфляція дуже часто обумовлюється економічними та політичними відносинами у країні [7].

Виділяють два основних типи факторів, які впливають на інфляцію: внутрішні – це грошові (монетарні) та не грошові; та зовнішні – погіршення кон'юнктури міжнародних ринків, структурні диспропорції у світовій економіці, транснаціональні переливи капіталу, зовнішня заборгованість країни і т.д. Розглянемо кожен із чинників докладно.

Грошові (монетарні) фактори - це ті, які в результаті призводять до кризи державних фінансів, дефіциту бюджету, зростання державного боргу.

Вони діють із боку попиту та грошового звернення, щодо незалежні від відтворювального процесу.

До фінансових чинників інфляції слід віднести [8]:

1. Темпи приросту грошової маси. Випуск грошей відіграє важливу роль у розвитку інфляційних процесів. Зростання грошової маси звернення викликає збільшення сукупного попиту, що у своє чергу призводить до підвищення ціни.

Саме зростання грошової маси може бути спричинене різними причинами: покриття дефіциту бюджету за допомогою надмірної емісії грошей, різкого розширення кредиту.

2. Зростання швидкості обігу грошей, що перевищує зростання виробництва, також може призвести до інфляції. Швидкість обігу грошей - це швидкість їх обороту, за будь-яких угод, у яких беруть участь. Якщо маса грошей у обороті стабільна, а виробництво товарів та послуг скорочується, то збільшується швидкість обороту грошей. Таким чином, якщо виробництво товарів відстає від швидкості обігу грошей, збільшення показників швидкості призведе до зростання цін та інфляції. Швидкість обороту грошей може підвищитися внаслідок нововведень у банківській справі.

3. Дефіцит державного бюджету, покриття якого провадиться тривалий час надмірним випуском грошей. У цьому випадку випуск грошей в обіг не пов'язується з реальними потребами економічного обороту та створює додатковий попит, коли виробництво товарів залишається постійним, незадовольняючи цей додатковий попит. Винуватець інфляції у разі це кредитно-банківська система, здійснює неефективної контроль над грошовими агрегатами.

4. Нестабільність обмінного курсу національної валюти, так звана інфляція, що імпортується, проявляється в тому, що якщо заощадження населення перебувають у валюті інших країн, а сама ця валюта має тенденцію до сильних коливань (підвищень - понижень), то виходить, що населення тримає частину іноземної інфляції. Також заходи, які вживаються органами

валютного регулювання для стабілізації обмінного курсу, можуть спричинити значне збільшення маси національних грошей у внутрішньому обігу та призвести до інфляційного зростання цін.

5. Надмірні інвестиції призводять до виникнення на внутрішньому ринку додаткового незадоволеного попиту. Крім того, нерівномірність і неправильність інвестицій по галузях і підприємствам може призвести до посилення економічних диспропорцій, збільшити дисбаланс попиту та пропозиції, що й без того виник.

Як правило, грошові фактори дають первинний поштовх розвитку інфляційного процесу та активно впливають на його перебіг. Проте інфляція, за якої зростання цін обумовлено виключно процесами, що відбуваються у грошовій сфері (зокрема надмірною емісією незабезпечених грошей), — досить рідкісне явище [9].

Чи не грошові чинники – це ті, які кореняться у сфері виробництва. Вони проявляються зазвичай, у порушення розвитку господарства. Неправильна грошово-кредитна політика призводить до диспропорцій у виробництві, іноді монополізації економіки.

До не грошових факторів належать [10]:

1. Нераціональна структура економіки. Найбільшою мірою це для країн, що розвиваються, мають відсталу, неефективну структуру національного господарства. Постійне порушення рівноваги між попитом та пропозицією, дефіцит державного бюджету, нерозвиненість фінансових ринків – все це не дозволяють правильно управляти фінансовими ресурсами країни. Що призводить до дисбалансу економічної системи, а згодом вже до інфляції.

2. Монополізація економіки. У разі монополізації, коли якийсь підприємець займає домінуюче становище над ринком, встановлюючи свої ціни, дуже обмежується цінова конкуренція. Виробники шукають інші виходи, щоб залучити покупців, і тоді виникає боротьба не за цінову перевагу, а за якість товару і всього того, що може залучити покупця.

Зазвичай це досягається за рахунок реклами, нової упаковки. Це, так звана, нецінова конкуренція сприяє зростанню витрат виробництва, що

призводить до підвищення цін (інфляції). Діяльність монополій призводить до неефективного розподілу ресурсів, нерівномірного розподілу ціни групи товарів й у результаті дисбалансу громадського господарства.

3. Мілітаризація економіки. Розширення військово-промислового комплексу призводить до непродуктивного використання національного доходу, більшість якого не потреби населення, а підтримки ВПК, збільшення військових витрат викликає, зазвичай, зростання дефіциту державного бюджету;

4. Зростання витрат виробництва. Він може виникнути внаслідок зростання зарплати, прибутку чи податків понад зростання продуктивності праці. Збільшення виробничих витрат може призвести до інфляції. Це відбувається, коли починає діяти механізм "ціна-зарплата". Суть його така: зростання цін, особливо на товари та послуги першої необхідності, призводить до посилення вимог щодо підвищення заробітної плати з боку трудящих; внаслідок зростання заробітної плати збільшуються загальні витрати виробництва; а щоб не знижувалися прибутки, підприємці підвищують ціни. Виходить, що зростання доходів здійснюється за рахунок збільшення цін. І все знову по колу.

5. Світові структурні кризи (наприклад, сировинна, енергетична), стихійні лиха та аварії, тягнуть за собою додаткові витрати, збільшують витрати, що у свою чергу посилює інфляцію. Отже, на основі факторів, що впливають на інфляцію, можна зробити висновок про те, що інфляція це як грошове явище, можна сказати, що й зовсім економічне.

Історія інфляції свідчить, що велику роль неї надає людський чинник. Те, що інфляція виникає як наслідок суспільних потрясінь, катаклізмів (війн, революцій), цілком зрозуміло. Але, ретельно простеживши, можна помітити, що різке підвищення цін починається ще й до початку лих. Ціни зростають, коли люди тільки починають відчувати біду, кризу, що настає. На мою думку, це пояснює лише психологічний фактор.

Інфляція багато в чому залежить від соціальної психології, настроїв суспільства. В економіці навіть є певний термін, який говорить про те, що інфляція може сама себе підтримувати – «інфляційні очікування» [11].

Суть цього терміну полягає в чому: населення звикає до постійного зростання цін. Це є причиною того, що населення запасається товарами на користь, самі працівники вимагають підвищення заробітної плати, виробники ж побоюються зростання цін з боку постачальників, і закладають у поточну ціну прогнозоване підвищення на сировину та інші витрати, підприємці закладають у ціни в плани угод, майбутні ціни .

Інфляційні очікування ускладнюють боротьбу з інфляцією, навіть якщо фактори, що призвели до її розвитку, більше не діють. Вони можуть ще довго визначати поведінку економічних агентів, впливати на умови угод, що проводяться.

Виходить, що ціни на товари та послуги, заробітна плата, процентні ставки фактично прив'язуються до очікуваного зростання цін.

Світова інтеграція економік, зростання взаємозв'язку та залежності національних та міжнародних ринків, економічної політики держав - все це дуже впливає на внутрішні та зовнішні ціни країни.

Міжнародний поділ праці, що поглиблюється, створення багатонаціональних корпорацій та інші форми інтернаціоналізації господарських зв'язків ведуть до посилення інтеграції економік окремих країн і перетворюють інфляцію на глобальне, міжнародне явище. У зв'язку з цим зовнішні чинники інфляції грають дедалі більшу роль. Це структурні диспропорції у світовій економіці, транснаціональні переливи капіталу, зовнішні за посади країн тощо. Це основні причини, що спричиняють інфляцію. Для різних економічних систем вони різні. Які причини інфляції виявляться у країні залежить від певних економічних умов. Після війни інфляція у багатьох країнах породжується дефіцитом товарів. У СРСР інфляція виявлялася внаслідок сильної мілітаризації економіки.

Залежно від причин виникнення стрімкого зростання цін та знецінення грошей виділяють різні види інфляцій.

1.3 Види інфляції

Інфляція економіки протікає по-різному. Навіть більш-менш стабільні ціни на товари ще не свідчать про відсутність інфляції. Залежно від характеру державного втручання в економіку та від інструментів антиінфляційної політики інфляція може протікати у відкритій (явній) або прихованій (пригніченій) формі [12].

Відкрита інфляція відбувається в результаті вільної динаміки цін, це практично нічим не стримується, вільне їх зростання. Вона вимірюється темпом приросту рівня цін протягом року і підраховується у відсотках. Як показник рівня цін використовується дефлятор ВВП, індекс споживчих цін чи індекс промислових. Характерна відкрита інфляція в основному для ринкової економіки з вільним ціноутворенням, де ціни залежать від динаміки попиту та пропозиції. Вона офіційно реєструється статистичними службами [12].

Існує також прихована форма інфляції. Здебільшого характерна для планової економіки з жорстким контролем цін, виробництва. Виявляється вона у дефіциті товарів, зниження якості продукції, вимушеному накопиченні грошей, розвитку тіньової економіки. Вона тому й називається «пригніченою», тому що жорсткий контроль не дозволяє відкрито проявитися. Зовні ціни стабільні, але зростання грошової маси трансформується на товарний дефіцит. Це означає, що покупець не має гарантованої можливості придбати товар за офіційною ціною та змушений звертатися на чорний ринок. А який вихід у такій ситуації? Начебто все просто: щоб покрити дефіцит товарів необхідно збільшити темпи виробництва. Однак постійна надлишкова емісія не може бути компенсована зростанням виробництва, що не встигає за іній. Тут є лише один «вихід» – боротися не з наслідками, а з причинами. Необхідно максимально допустити волю цін [12].

Відкрита інфляція в помірних межах сприяє встановленню реальних співвідношень вартості товарів та послуг і показує виробникам та покупцям найвигідніші сфери. «Пригнічена» інфляція може й у умовах ринкових відносин. Уряд намагається «придушити» інфляцію не шляхом розвитку, а затискаючи грошову масу і фіксує курс валюти. І тут інфляція проявляється у великих неплатежах, в натуралізації господарських відносин, падінні

виробництва. Держава затримує платежі за державними замовленнями, з оплати праці, видачі пенсій, фінансування.

Прихована інфляція дуже небезпечна, оскільки веде до руйнування ринкової системи, сприяє утворенню товарного дефіциту, створює умови у розвиток чорного ринку [13].

У міру розвитку інфляції виробники та покупці пристосовуються до неї. Залежно від того, наскільки успішно економіка адаптується до інфляції, її можна поділити на: збалансовану та незбалансовану [13].

При збалансованій інфляції зростання цін помірно більшість товарів та послуг. Практично всі макроекономічні показники (ставка відсотка, наприклад) стабільні та змінюються помірно. Для економіки ця ситуація є найбільш сприятливою. У процесі виробництва доводиться лише періодично підвищувати ціни, щоб не втратити дохід: подорожчала сировина вп'ятеро, вп'ятеро і збільшується вартість. А от при незбалансованій інфляції ціни на товари та послуги підвищуються нерівномірно, у різні моменти, підстрибуючи нагору. У такій ситуації економіка не встигає пристосуватися до умов, що змінюються, коли ціни товарів постійно змінюються по відношенню один до одного, причому в різних пропорціях. Така інфляція є небезпечною для економіки тому, що відсутність стабільності у змінах цін призводить до неможливості правильно розподілити капітал, порахувати майбутні доходи та витрати. Зростання цін на сировину випереджає зростання цін на кінцеву продукцію. Промисловість не може розвиватися, коли немає впевненості у завтрашньому дні. Якщо ти лідер на ринку сьогодні, то в умовах незбалансованої інфляції немає гарантії, що ти залишишся ним завтра. У разі можливі лише короткі спекулятивно-посередницькі операції. [13].

Господарські агенти намагаються передбачити зміну основних макроекономічних показників (ціни, ставки відсотка). Пророцтва щодо зростання цін та інших факторів, чи інфляційні очікування, є однією з причин розвитку інфляції. Залежно від ступеня точності інфляційних очікувань виділяють прогнозовану та непрогнозовану (несподівану) інфляцію [13].

Очікувану інфляцію можна прогнозувати на якийсь період, або вона може бути результатом прямих дій уряду. Коли інфляцію можна передбачити, це дозволяє уникнути більшості негативних наслідків.

Виробник чи держава здатні заздалегідь вжити заходів, щоб пом'якшити чи навіть уникнути наслідків. Зазвичай інфляція прогнозується, якщо інфляційні очікування є раціональними, відсутні економічні шоки. Інакше прогнозувати зміну рівня цін досить складно.

Непрогнозована інфляція це інфляція, яка виникає несподівано і стає шоком для людей так як населення ще не встигло повністю пристосуватися до неї. Ціни зростають швидше, ніж очіувалося. У разі наявності у населення інфляційних очікувань, населення побоюючись дефіциту товарів та повного знецінення коштів, різко почне запасатися товарами. Різке збільшення попиту викличе ще більше зростання цін. Реальна картина потреб у суспільстві буде спотворена. Однак у випадку, коли раптовий стрибок цін відбувається в економіці, не зараженої інфляційними очікуваннями, виникає так званий "ефект Пігу", різке падіння попиту у населення в надії на швидке зниження цін. Внаслідок зниження попиту виробник стає змушений знижувати ціну і все повертається в стан рівноваги [14].

Безумовно для економіки є сприятливою ситуація, коли інфляція відкрита, збалансована та ще й очікувана. Так простіше до неї адаптуватись.

Однак тут важливо ще враховувати, як зростають ціни. Чим швидше зростають ціни, тим сильніші негативні наслідки.

З позиції темпи зростання цін, тобто, кількісно виділяють три види інфляції [14]:

1. Повзуча (помірна) – характеризується поступовим, тривалим зростанням цін. Проте темпи їх зростання щодо невисокий - приблизно до 10% (оптимально 3- 5%) на рік. Вона не викликає серйозного занепокоєння населення та підприємців, оскільки вона прогнозована, досить легко піддається регулюванню та обліку наслідків. Такі інфляція є звичайним явищем для розвинених країн. Багато економічних теорій, зокрема сучасне кейнсіанство, вважають таку інфляцію сприятливою для економічного розвитку. Вона

інфляція дозволяє ефективно коригувати ціни в умовах постійного попиту і виробництва, що змінює, проводити ефективну економічну політику. Повзучу інфляцію сприймають як стимул економічного зростання.

Допустимий темп повзучої інфляції залежить від конкретних умов; він неоднаковий для різних країн, хоча сьогодні для Європи оптимальним вважається трохи більше 5%. Наприклад, у Швейцарії допустимий темп повзучої інфляції не повинен зашкалювати за межі 1%; для Греції стабільний розвиток господарства досягається в межах 8-10% зростання цін.

2. Галопуюча – зростання цін становить від 29 до 200% на рік. Контракти «прив'язуються» до зростання цін чи іноземної валюти. За такої інфляції стає неефективною така функція грошей як накопичення. Населення починає використовувати як такий засіб не національну валюту, а валюти інших країн, золото, коштовності. Сім'я є найдавнішим соціальним інститутом, і навіть однією з перших форм господарської організації. Зародження сімейних підприємств належить до глибокої давнини, коли формувалися сім'я та приватна власність, а заповзятливість людей переростала у підприємництво, самостійне «справа», тобто виробництво товарів для потреб інших сімей та осіб.

Кожен захоплюється тим, що йому краще вдається, поступово обсяг зробленого перевищує власні потреби. З'являються «надлишки» для обміну, для продажу, а вміння, що закріплюється, перетворюється на послугу.

Зростання попиту на продукцію та послуги зумовлює необхідність поступової трансформації підприємливості у підприємництво, як основну форму життєдіяльності майстра. З'являється необхідність і можливість мати підмайстрів, допоміжних працівників, найчастіше вони з'являлися з-поміж родичів, що й послужило виникненню сімейної справи, сімейного бізнесу.

У середні віки сімейна форма господарювання була найчисельнішою і наймасштабнішою за обсягом виробленої продукції. Більшість ділових підприємств були сімейними, що функціонують коштом сім'ї, управлінські та технічні знання на яких передавалися за допомогою сімейних або родинних зв'язків [1].

М. Вебер стверджує: «Спочатку різницю між сімейним господарством і бізнесом був. Такий поділ виник поступово з урахуванням середньовічного обліку фінансових рахунків..., але залишилося зовсім невідомим Індії та Китаї. У сім'ях багатих флорентійських комерсантів, таких як Медічі, домашні витрати та ділові операції не поділялися в облікових книгах. Баланс підводився насамперед для зовнішніх угод, проте інше залишалося «в сімейному казані сімейної громади» [2].

Ф. Енгельс, аналізуючи первісну громаду, поділ праці всередині неї та в контактах між ними відзначав різноманіття корисностей майстрів та їх комбінацію, що становлять стійкість угруповань протягом тисячоліть [3].

З часом змінювався сенс, вкладений у словосполучення сімейну справу, підприємство тощо. Для формування зваженого та обґрунтованого визначення таких категорій як сімейне підприємство, сімейне підприємництво, сімейний бізнес на сучасному етапі економічного розвитку необхідно уточнити значення їх складових: сім'я, підприємство, підприємництво, бізнес.

Протягом історії важливість сім'ї як економічного інституту визнавалася видатними особами та дослідниками. Кілька наукових теорій припускають, що форма сім'ї в минулі століття значно вплинула на еволюцію макросоціальних систем [4].

Французький філософ-просвітитель Ж.-Ж. Руссо стверджував, що сім'я є найдавнішим і найприроднішим з усіх суспільств. Сім'ю можна розглядати як прообраз політичних суспільств [5].

Заслуговує на увагу Маркс і Енгельс думка, що основою сім'ї є шлюбний союз чоловіка і жінки в тих формах, які схвалені суспільством. Так, згідно з [6], значення інституту сім'ї в громадянському суспільстві не обмежується юридично оформленими відносинами між чоловіком і жінкою, а охоплює відносини між чоловіком і дружиною, батьками і дітьми. Це пояснюється насамперед тим, що інститут сім'ї виник і розвивався у відповідь на суспільні потреби, норми та санкції. Таким чином, сім'ю слід визнати як невелику групу, що складається з осіб, об'єднаних кровною спорідненістю або шлюбом,

пов'язаних спільною спільнотою життя, взаємодопомогою та моральною відповідальністю.

Дослідники підкреслюють, що соціально-економічні відносини відіграють вирішальну роль у розвитку сім'ї [7]. Сім'я є продуктом історичної еволюції і кожна суспільно-економічна формація має свої унікальні шлюбно-сімейні зв'язки. Важливо зазначити, що з економічної точки зору сім'я залишається основним джерелом виробництва та розподілу товарів і послуг. Дослідження інституту сім'ї, зокрема економічного аспекту, виявило тонкощі сімейної економіки.

Вітчизняні економісти здебільшого ігнорували сім'ю до другої половини 1980-х років. Поширене визначення сім'ї було групою осіб, пов'язаних родинними зв'язками та спільним управлінням ресурсами для сімейного споживання. Домогосподарство, а не сімейна одиниця, було включене як у розподіл продукту, так і в фазу споживання. Незважаючи на тісний зв'язок між двома поняттями, вони не тотожні за своєю суттю.

Зростання складності соціальних взаємодій і злиття різноманітних сфер життя, поряд із глибшим залученням до економічного аналізу соціальних, демографічних, психологічних і національних відносин зумовили необхідність розробки нового підходу до аналізу інституту сім'ї.

Одним із перших прикладів цього підходу був використаний американським економістом і лауреатом Нобелівської премії Гарі Беккером, який у своїх дослідженнях намагався з'ясувати закономірності формування та особливості функціонування сім'ї, ролей у сім'ї та взаємовідносин між членами сім'ї. Беккер синтезував усі аспекти сімейного життя в універсальну концепцію, засновану на універсальному підході [8].

Беккер Г. розглядає сім'ю як виробничий центр, який використовує такі ресурси, як сімейне матеріальне багатство, праця членів, час, інвестиції в «блага» (наприклад, добробут, соціальний статус, особисте задоволення, діти, відпочинок), а також капітал і праця. доходи, які або споживаються сім'єю, використовуються на утримання дітей або інвестуються в передачу людського та додаткового капіталу майбутнім поколінням. Виховання дітей вимагає часу

та витрат, які відображають тягар батьків. Батьки особливо цінують дітей, які здатні забезпечити майбутню підтримку в старості». Отже, дослідник стверджує, що всі аспекти сімейного життя мають комерційні ознаки.

Сімейні ролі зазнають значного значення трансформації суспільства, особливо в Європі з 1970-х років. У 20 столітті завдяки розвиненому ринку товарів і послуг і високопродуктивній економіці значно зросла кількість осіб, які можуть забезпечити відтворення населення без утворення традиційної сім'ї. Поява нових сімейних структур не обов'язково вказує на патологію, оскільки варіації та постійні зміни властиві сімейному інституту як живому організму, а не стабільність і нерухомість. Усі процеси в громадянському суспільстві різною мірою впливають на сім'ю та її структуру. У сучасних умовах сім'я підкоряється вимогам суспільного виробництва. Він має визнавати вимоги ринкових відносин, висвітлюючи індивідуальний потенціал. Вважаємо, що сім'я, як одиниця господарської діяльності, має ґрунтуватися на зареєстрованому шлюбі в органах державної служби, включаючи подружжя, батьків, дітей. В даний час вітчизняна економічна наука приділяє недостатню увагу вивченню сім'ї як найбільш значущого економічного інституту. Водночас глобальні спостереження показують, що економічний вибір домогосподарств має значний вплив на показники зростання національної економіки та її інтеграцію у світову економічну діяльність. Крім того, неадекватне врахування мікроекономічних процесів знижує ефективність заходів соціальної політики, які впроваджує уряд. Очевидно, що використання внутрішніх ресурсів інституту сім'ї є суттєвим у пошуку можливостей досягнення соціальної безпеки.

Ми вважаємо, що омолодження домашнього підприємництва разом із створенням законодавчої бази є перспективним підходом. У науковій спільноті наразі відсутнє загальновизнане визначення підприємництва. Його можна інтерпретувати філософськи як засіб самопізнання людини, унікальний стан душі або тип романтичної залученості в бізнес. Підприємництво в професійному розумінні передбачає вміння організовувати власний бізнес і відмінно виконувати управлінські функції. Й. Шумпетер визначив підприємництво як реалізацію нових комбінацій [9]. До питання

підприємництва по-новому підходить Ф. фон Хайек, який визначає сутність підприємництва як прагнення та обмірковування нових економічних перспектив, поведінкову характеристику, а не конкретний вид діяльності [4]. На нашу думку, зазначена теза є особливо важливою при розгляді теоретичних засад сімейного підприємництва.

Серйозний внесок у розвиток теорії підприємництва зробили представники австро-німецької школи Л. Brentано, М. Вебер, В. Зомбарт. Представниками цієї школи виділено категорію «підприємницький дух», під яким розуміється готовність ризикувати, воля, завзятість, багатство ідей, організаторські здібності, вміння впливати на людей і т. д. на відміну від «бюргерського духу», якому властива помірність, обачність, старанність тощо.

У сучасній економічній літературі підприємництво розглядається із різних позицій:

- політичній,
- економічній,
- організаційно-управлінській,
- соціально-психологічній.

З погляду політекономії підприємництво сприяє примноженню суспільного багатства, створенню нових робочих місць, найкращому використанню ресурсів тощо. Економічний підхід характеризує підприємця як суб'єкта, що поєднує фактори виробництва (праця, капітал, земля) таким чином, що їхня сумарна вартість збільшується, при цьому він діє як новатор.

Організаційно-управлінський аспект вивчення підприємництва зосереджує увагу на аналізі не тільки виробництва, а також фаз обміну та розподілу. Насправді ця складова реалізується переважно через стратегічне, поточне і ситуаційне планування, через постійно змінюються системи стимулювання праці та оновлення технічної основи виробництва, через маркетинг [4].

Соціально-психологічний аспект аналізу підприємництва акцентує увагу дослідника на мотивах, які спонукають людину зайнятися цим видом діяльності, а також на її соціальних та особистісних характеристиках.

Розглянувши поняття, підприємництво та бізнес з погляду їх виникнення та формування можна зробити висновок про те, що спочатку вони тісно взаємопов'язані з категорією «сім'я». Лише набагато пізніше з розвитком різних форм власності підприємництво та бізнес стали розглядатися як вид діяльності безпосередньо не пов'язаний із сім'єю. Незалежний аналіз понять сім'я, підприємництво та бізнес дозволяє виявити можливість їх інтеграції з подальшим формуванням таких термінів як: сімейне підприємництво, сімейний бізнес та сімейне підприємство.

Далі проведемо теоретико-аналітичний огляд дефініцій поняття «сімейний бізнес». У найширшому розумінні сімейне підприємництво – це різноманітна підприємницька діяльність, якою займаються близькі родичі за рахунок сімейного капіталу.

Створення сімейного бізнесу – це один із способів реалізувати свій підприємницький потенціал. Сімейне підприємництво – це діалектична єдність, яка поєднує в собі загальний економічний зміст і специфічну соціальну форму.

Слід зазначити, що визначення «сімейного бізнесу» наразі обмежується законодавством лише фермерським господарством; однак приблизно 80% підприємств в інших секторах економіки мають сімейне коріння [4].

Початкові дослідження вітчизняних сімейних підприємств були зосереджені на дослідженні процесів їх створення, аналізі динаміки взаємодії між засновником, членами сім'ї та іншими працівниками, а також на оцінці ступеня участі голови сім'ї в компанії. операції.

Так, дослідження Н. І. Богомолової зосереджено навколо початкових етапів сімейного підприємництва. Вона порівнює його переваги та недоліки з несімейними формами, досліджує труднощі, що виникають у спільній діяльності близьких родичів, досліджує проблеми управління персоналом, поширені на сімейних підприємствах [4].

ю. В. Солоненко визначає сімейне підприємництво як форму малого бізнесу, що має соціально-інституційний характер. Вона функціонує через господарську та трудову діяльність, організовану певним чином, у соціальних

відносинах між членами сім'ї чи родичів. Це об'єднує значущі соціальні цінності, доцільно орієнтовані стандарти та норми поведінки [4].

М. Мозола визначає сімейне підприємництво як формат, який зазвичай знаходиться на межі між самозайнятстю та володінням малим бізнесом [4]. У зв'язку з цим підтримку сімейного підприємництва можна охарактеризувати як прямий шлях до одночасної підтримки як тих людей, які не можуть знайти продовження власної роботи в рамках існуючих трудових відносин, так і тих малих форм підприємництва, які входять до сфери підприємництва, що домінує в загальній кількості підприємств.

На думку Г. А. Лехи, сімейне підприємництво – це активна та динамічна складова підприємництва, яка передбачає самостійні ініціативи, ризиковані починання та майнову відповідальність груп громадян. Ці групи складаються щонайменше з двох членів однієї родини та займаються виробництвом товарів або послуг з метою отримання прибутку [4]. Сімейний бізнес — це підприємство, яким володіють і керують члени однієї родини, яке має передаватися наступним поколінням.

За визначенням О. М. Ковалюка, Г. А. Леха, С. К. Реверчука, сімейне підприємництво – це вид малого бізнесу, де працівники та власники підприємства об'єднані родинними зв'язками [4].

За Н. В. Сімкіною, сімейне підприємництво визначається як комплекс підприємницької діяльності, що здійснюється близькими родичами з використанням сімейного капіталу. Це визначення свідчить про те, що сімейне підприємництво пов'язане як з індивідуальною трудовою діяльністю, так і з малим бізнесом у ширшому плані. Це визначення свідчить про те, що сімейне підприємництво пов'язане як з індивідуальною трудовою діяльністю, так і з малим бізнесом у ширшому плані. Тому його можна розглядати як сектор у ширшому економічному ландшафті.

Це визначення свідчить про те, що сімейне підприємництво пов'язане як з індивідуальною трудовою діяльністю, так і з малим бізнесом у ширшому плані. І.Я. Кулиняк дає визначення сімейного підприємництва як окремого виду малого бізнесу, де власниками та працівниками підприємства є члени сім'ї

[4]. Згідно з цим визначенням, будь-який бізнес, який належить членам однієї родини, і деякі з них безпосередньо беруть участь у розвитку бізнесу, може бути класифікований як сімейне підприємство.

Н.І. Баранець визначає сімейне підприємництво як потенційну стадію розвитку компанії, яка передбачає одноособове управління сім'єю. Він підкреслює, що про успішність такого менеджменту можна судити не за прибутком, а за нефінансовими показниками компанії. Він підкреслює, що про успішність такого менеджменту можна судити не за прибутком, а за нефінансовими показниками компанії. Він підкреслює, що про успішність такого менеджменту можна судити не за прибутком, а за нефінансовими показниками компанії [4].

Однак ми вважаємо, що передача бізнесу та відповідних ресурсів без поведінкового аспекту не повністю кваліфікує компанію як сімейне підприємство. Оскільки останній компонент неможливий без двох перших, ці три аспекти нероздільні. Таким чином, розглянемо фундаментальні складові сімейного підприємництва, які найбільш повно виявляються через такі аспекти:

- бажання передати бізнес і зберегти сімейний контроль над ним;

- наявність ресурсної бази та навичок, які в поєднанні створюють синергетичний ефект через взаємодію членів родини;

- характеристики стратегічного і тактичного планування, розроблені сім'єю і призначені для продовження при передачі наступним поколінням.

Аналіз зарубіжної літератури дає змогу виділити три підходи до визначення поняття «сімейне підприємство» за його змістом, метою та структурою. Е. Гувер і К. Гувер визначали сімейний бізнес як будь-яке підприємство, де сімейні та ділові відносини відіграють значну роль, підкреслюючи такі основи їх ефективної взаємодії: чесні комунікації; однакове сприйняття цінностей; єдине бачення перспектив розвитку сімейного бізнесу; усунення диференціації очікувань; визначення конкретних ролей у сімейному бізнесі; демонстрація ставлення до проблем і поведінки членів сім'ї; відповідальність кожного члена сім'ї за виконання своїх обов'язків у рамках спільного бізнесу; збалансованість ділового та неформального спілкування

членів сім'ї; методи вирішення конфліктів; пошук компромісів; взаємоповага у повсякденному спілкуванні; довіра як основний елемент [4].

Наукове співтовариство тільки починає розвивати теорію сімейного підприємництва. Наразі ця тема ще на стадії дослідження. Соціальні, політичні та демографічні чинники постійно трансформують сімейні відносини в суспільстві, призводять до зміни їх форм. По суті, як основа ділових відносин, сучасна сім'я є інформаційно непрозорою, закритою економічною системою. Сімейне підприємництво всебічно не досліджено ні в зарубіжній, ні у вітчизняній науці через відсутність об'єктивних оцінок.

Тим не менш, Економічний інститут сімейного бізнесу виявив кілька основних тенденцій. Аналіз того, що відрізняє сімейне підприємництво від несімейного бізнесу, має важливе значення, особливо з точки зору його впливу на злиття та об'єднання несімейних компаній. Порівнюються ключові особливості сімейного підприємництва, акцентується увага на ідеології корпоративного сімейного виховання з ієрархічної позиції. Усі перелічені запити стосуються фундаментальних основ сімейного підприємництва та його розвитку в сучасній економіці.

Основна маса сучасних наукових досліджень у сфері вітчизняного сімейного підприємництва спрямована на неадекватність механізмів передачі сімейного бізнесу спадкоємцям і, як наслідок, недостатню обізнаність власників бізнесу щодо значення таких механізмів розвитку. Проаналізувавши дослідження, проведені вченими, які займаються питаннями сімейного підприємництва, можна зробити висновок, що важливість створення узгодженої термінологічної бази все більше визнається, оскільки концепція сімейного бізнесу еволюціонує від організації, де родичі працюють разом, до бізнесу, який передається з покоління в покоління. Фокус дослідження перейшов від опису питання взаємодії завдань між родичами під час впровадження до аналізу факторів, які забезпечують ефективність підприємства, а також забезпечуючи його успіх як цінного сімейного активу.

Порівнюючи вітчизняні та зарубіжні дослідження сімейного підприємництва, важливо відзначити, що науковці приділяли мало уваги

вивченню організаційної культури та її відмінностей від несімейного бізнесу, що є популярною темою на Заході. Останні публікації в основному зосереджені на передачі та успадкуванні сімейного бізнесу, можливо, через перетин дослідницьких і консалтингових інтересів.

Слід констатувати, що низка важливих дослідницьких завдань, розв'язання яких є необхідною умовою підвищення ефективності сімейного бізнесу, навіть не сформульована вітчизняними дослідниками, які зосереджують свою увагу на питаннях забезпечення швидшої фінансової віддачі.

Принципи індустріальної системи залишили незгладимий відбиток на еволюцію сімейного бізнесу в кінці 20 століття. Отже, з інфосистемними цінностями та глобалізацією економіки інститут сімейного підприємництва зазнає значних модифікацій. Сімейні підприємства повинні підтримувати такі фундаментальні компоненти, як сімейна власність, планування спадкоємства та сімейне управління, щоб створити певну структуру, незалежно від мінливого зовнішнього середовища. Через багато непередбачуваних факторів, які можуть вплинути на стан сімейного бізнесу, важливо враховувати різні риси характеру суб'єктів господарювання, які повинні бути включені в сімейний бізнес.

Кілька авторів підкреслюють вплив сім'ї на стратегічне управління підприємством [4]. Вони описують сімейне підприємництво як бажання членів родини зберегти контроль над спільним бізнесом для майбутніх поколінь. Однак простий намір передати спільний бізнес, власність на ресурси та стратегічне планування без супутнього поведінкового компоненту не є сімейним бізнесом. Отже, ці чотири компоненти взаємозалежні.

Системний підхід, також відомий як «компонентний підхід», ґрунтується на уявленні про те, що лише участь сім'ї є достатнім для того, щоб зробити організацію орієнтованою на сім'ю. Навпаки, субстанційний підхід зосереджений на переконанні, що хоча залучення членів сім'ї є необхідною умовою, це не є адекватним.

Таким чином, виявити участь сім'ї в бізнесі можна лише шляхом оцінки сприйняття кожним членом сім'ї стратегічних завдань підприємства на

поведінковому рівні. Слід зазначити, що, незважаючи на однакову міру участі сім'ї, як визначено субстанційним підходом, два підприємства не можуть вважатися сімейними справами по суті через відсутність стратегічного бачення чи специфічної поведінки.

Враховуючи авторське визначення сім'ї як одиниці економічної діяльності, заснованої на офіційно зареєстрованому шлюбі, до якої входять подружжя, батьки та діти, найбільш прийнятним визначенням наукової категорії «сімейне підприємство» є мікропідприємство, де сім'я члени якої беруть участь у власності та/або управлінні, одночасно працюючи разом.

Слід зазначити, що для цілей сімейного підприємництва це визначення сім'ї виключає підприємства за участю далеких родичів, таких як племінники, дядьки, тітки, двоюрідні брати та сестри, на додаток до тих, хто зазначений у визначенні. На наш погляд, сімейні підприємства – це організації, в яких беруть участь спадкоємці першої черги.

Слід зазначити, що в разі припинення родинних стосунків між працівниками даного підприємства вони можуть стати діловими партнерами як фізичні, так і юридичні особи. Ефективність і пріоритетність економічних зацікавлених сторін, залучених до цього спільного підприємства, залежатимуть від якості ділових відносин.

У випадках, коли члени сім'ї беруть участь як у власності, так і в управлінні підприємством, яке за показниками перевищує мікропідприємство доречним є термін «сімейна корпорація». Як правило, ці організації в Україні виникли з осіб, які заснували невеликий спільний бізнес із близькими родичами. На нашу думку, сімейна корпорація є етапом розвитку, якого сімейне підприємство досягає в певний момент. Для цього сімейний бізнес повинен пройти тривалий процес формування корпоративних відносин і продемонструвати свою незалежність від змін у власності.

Сімейні корпорації відомі своєю чіткою ієрархічною структурою, де сімейні відносини перетворюються на суто бізнес-орієнтовані. Учасники спільної діяльності повинні враховувати можливість переходу родичів або на керівні, або на підлеглі посади. Під час переходу сімейного бізнесу в сімейну

корпорацію можуть виникнути побоювання щодо розподілу накопиченого капіталу та повноважень. Цей процес корпоратизації може тривати десятиліттями, і багато сімейних підприємств можуть зазнати краху, перш ніж процес завершиться.

На регіональному рівні успішний сімейний бізнес, на наш погляд, краще, ніж велика корпорація, підходить для переходу на так званий «енергозберігаючий» режим, який гарантує максимальну ефективність при мінімальних витратах. Сімейні мікропідприємства можуть ефективно конкурувати, а міцні родинні зв'язки дозволяють їм витримувати нестабільне ринкове середовище.

У контексті нестабільного ринкового середовища, довіра має першочергове значення для сімейних мікропідприємств. Порозуміння між близькими родичами полегшує перехід на діловий рівень і мотивує кожного члена сім'ї наполегливо працювати над досягненням більших успіхів. Крім того, близькі родичі не тільки пов'язані кров'ю, але й функціонально взаємозамінні один з одним, що сприяє розвитку їхнього маленького сімейного бізнесу.

У сімейних підприємствах часто відсутня ієрархічна структура підпорядкованості та чіткий розподіл повноважень. Як правило, лідер є главою сім'ї, а інші члени сім'ї виконують свої службові обов'язки так, як вони їх розуміють. Цінності інформаційної системи суттєво відрізняються від цінностей промислової системи, яка суттєво вплинула на розвиток сімейного бізнесу наприкінці 20 століття. Глобалізація світової економіки внесла суттєві зміни в цей інститут. Тим не менш, щоб сімейний бізнес зберіг свою чітку структуру, необхідно підтримувати такі важливі компоненти, як сімейна власність, спадкоємність поколінь і сімейне управління, незалежно від зовнішнього середовища, яке постійно змінюється.

Сімейне підприємництво є окремою сферою наукових досліджень завдяки тісному взаємозв'язку між економічними, соціальними та психологічними відносинами. Основна увага зосереджена на сім'ї як соціальній одиниці,

утвореній узами споріднення, шлюбу, батьківства, а також як формальними, так і неформальними нормами.

Підприємництво загалом визначається обмеженим використанням або повною відсутністю найманої праці, тривалою взаємопідтримкою, всесімейним споживанням, матеріальною та нематеріальною оцінкою дій, романтичними стосунками, відносинами спадкоємства та спадкування, відповідальністю перед родичами.

Гармонія між сімейними та особистими інтересами створює основу для культивування позитивного морального середовища в сімейному бізнесі, сприяючи взаємозамінності працівників і передачі знань між поколіннями. Визнання сучасним українським громадянським суспільством переваг сімейного підприємництва відкриє нові перспективи та можливості для процвітаючого зростання.

Основною перешкодою в реалізації сім'ї бізнесу є відсутність на законодавчому рівні в Україні визначених понять, таких як «сімейне підприємництво», «сімейне підприємство», «сімейний бізнес».

Основною перешкодою у запровадженні сімейного бізнесу є відсутність в Україні на законодавчому рівні визначених понять «сімейне підприємництво», «сімейне підприємство», «сімейний бізнес». Основною перешкодою у запровадженні сімейного бізнесу є відсутність в Україні на законодавчому рівні визначених понять «сімейне підприємництво», «сімейне підприємство», «сімейний бізнес». Цей конфлікт створює перешкоди для становлення та популяризації сімейного підприємництва в країні. Про ці категорії ми читаємо не лише у вітчизняних наукових виданнях, а й у закордонних джерелах. Переконані, що в нашій країні існує нагальна потреба в інституційному тлумаченні, уточненні та підтвердженні правового статусу сімейного підприємництва. Це створить шлях для розвитку сімейного підприємництва в Україні.

Пропонуємо визначати сімейне підприємство як суб'єкт господарювання.

Сімейний бізнес – це підприємство, засноване на приватній власності, де члени сім'ї, які мають тісні зв'язки, працюють і проживають на спільній

території. Він працює на високому рівні довіри, і діти, які виростають у сімейному бізнесі, стають новоствореним поколінням персоналу для того ж бізнесу.

3. Гіперінфляція – це, коли ціни зростають гіперскачками та інфляція вимірюється трьома – чотиризначними числами (понад 100 відсотків на рік як мінімум). Це астрономічне зростання кількості грошей у обігу та рівня товарних цін. Розбіжність цін і зарплати стає катастрофічним, руйнується добробут населення, з'являється безліч безприбуткових і збиткових підприємств. При гіперінфляції втрачають вартість як гроші, а й усі активи, зафіксовані в номінальному вираженні: урядові облігації, ощадні рахунки.

Говорити про якесь господарювання в такій ситуації неможливо. Тут важливо хоч просто вижити. Це можна досягти автономністю та самодостатністю, спростивши виробництво.

Як ви вважаєте, комусь від цього добре? Чи не повірите, так. Особами, які опинилися у вигаді, є боржники. Серед боржників чільне місце посідає держава, чий пасиви – гроші та державні облігації – втрачають вартість [15].

Що ж відбувається з суспільством, якщо нажиті статки в одну мить перетворюються ні на що? Дестабілізується воно, паралізується господарський механізм, руйнуються економічні зв'язки. До країн з гіперінфляцією належить ряд країн Латинської Америки, Німеччина після першої світової війни - класичний приклад гіперінфляції, в 1914г долар коштував 4 марки, в 1919-14 марок, 1923-4,6 мільйонів марок, до листопада цього року вже 4,6 мільярда. Зрештою паперові марки стали застосовувати не за номіналом, а за вагою [15].

З причин виникнення інфляцію поділяють на інфляцію витрат та інфляцію попиту. Інфляція витрат - це механізм формування цін, у якому їх зростання визначається не збільшення попиту, а підвищенням витрат. Така інфляція обумовлена зростанням усіх компонентів виробничих витрат-ресурсів, зарплати, витрат на обслуговування боргів. Інфляція витрат відбувається тоді, коли система виробництва, кредитно-грошовий та фондовий ринки починають працювати самі в'єн. Починається активізуватися механізм «ціна- зарплата»: зростання цін викликає вимоги підвищення доходів населення, що, своєю

чергою, призводить до нового стрибка цін, оскільки зростають витрати підприємців заробітну плату [15].

Інфляція попиту – породжується випуском у обіг додаткової маси грошей, що створює перевищення попиту над пропозицією і призводить до зростання цін. Суть така дуже багато грошей - занадто мало товарів". Основні причини: розширення державних замовлень (військових та соціальних), збільшення попиту на засоби виробництва, а також зростання заробітної плати. У цій ситуації необхідно скорочувати державні витрати, не допускати надзвичайної емісії грошей.

Зростання попиту економіки зазвичай призводить до зростання цін, реального обсягу виробництва. Цей процес може бути і як інфляція витрат, навіть якщо насправді зростання витрат викликаний сильним тиском попиту. На практиці обидва ці види інфляції протікають одночасно і взаємодіють між собою.

Більшість розвинених країн тяжіє до помірної інфляції, наростання інфляції від помірної через галопуючу до гіперінфляції не є неминучим. Наполеглива державна політика може якщо не зупинити зростання цін, то принаймні зробити його більш очікуваним або збалансованим.

У цьому розділі ми розглянули сутність інфляції, чому вона виникає і що собою являє. На основі всього сказаного можна дійти невтішного висновку, що інфляція – непросте грошове, а загальноекономічне поняття, оскільки визначається розвитком суспільних процесів та економічної політики.

Рівень її може значно вагатися залежно від економічних умов. Різне підвищення значення грошей у світі, посилило і проблеми інфляції. Щоб ефективно боротися з нею, необхідно знати не тільки, що вона являє собою, але і як розвивається і протікає в сучасному світі.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

2.1 Динаміка сучасних інфляційних процесів

Проблеми інфляції хвилюють людину ще з давніх-давен. В історії перші ознаки інфляції були помічені за часів Олександра Великого (4 ст. до н.е.). Тоді в багатьох країнах інфляція мала короткочасний характер і виникала в основному в надзвичайних ситуаціях (під час завоювань, наприклад.) Зараз вона має вже хронічний характер [6].

Слідкувати за глобальними інфляційними тенденціями необхідно з двох причин. Напрямок інфляції у провідних індустріально розвинених країнах зазвичай збігається. В одних країнах зміни інфляційних тенденцій відбуваються раніше, в інших – з деяким відставанням. Темпи інфляції можуть бути різні. Але рано чи пізно кожна країна займає своє місце загальною строю і приєднується до глобальної тенденції.

Від великої інфляції страждають насамперед економіки, що швидко розвиваються, до яких належить і Україна. Скаржитися на інфляцію та весь світ.

Європа, США та інші країни, для яких інфляція в 1-3% на рік була нормою, тепер хапаються за голову за інфляції в 2-3 рази більшою [18].

Пік інфляції у світі припав на початок вісімдесятих. У Японії, США та Італії максимальний рівень інфляції спостерігався на початку 1980 року. У Великій Британії пік інфляції з'явився наприкінці 1979 року. Рекорд цього століття був зафіксований у Нікарагуа у 1988-330-разове підвищення цін. У Європі значні інфляційні процеси відзначалися у Югославії під час дії проти країни економічних санкцій. За свідченням очевидців, на вулицях міст Югославії валялися півмільйонні купюри - вартість паперу, на якому вони були надруковані, у багато разів перевищувала їхню купівельну спроможність. Піками інфляції у світі були 1974,1980р [19]. У Канаді, Франції та Західній Німеччині інфляція досягла найвищої точки і почала знижуватися у 1981 році. Настав тимчасовий спокій. Через шість років, 1986 року, світова інфляція знову тенденцію підвищуватися. Цього року мінімальні значення інфляції було

зафіксовано у США, Японії, Західній Німеччині, Франції та Італії. А піком є 1992-1994 роки [20].

Аналіз динаміки світових цін у період з 1970 по 2006 роки. показує, що з 1995 року починає простежуватися тенденція зниження інфляційних показників. З 1996-2006рр. відзначається певна стабілізація зростання цін на рівні, що не перевищує 5% на рік [19].

На загальному тлі стабілізації цінової динаміки серед усіх країн за рівнем зростання споживчих цін у цей період виділялася Зімбабве, в принципі, як і зараз.

За 2009-2010р ця країна досі продовжує бити всі рекорди з інфляції -270мл% на рік. Вона навіть важко піддається обчисленню. На початку 2009 на 50 млрд зимбабавійських доларів можна було купити лише 2 буханці хліба. Для нормалізації грошового обігу уряд двічі проводив деномінацію. У серпні 2008 року в Зімбабве було проведено деномінацію, один долар відповідає 10 000 000 000 попередніх («других») доларів. «Другий долар» з'явився 21 серпня 2006 року, коли «перший долар» був обмінаний на другий за курсом 1000 до одного. 2 лютого 2009 року та третій долар був деномінований, за курсом трильйон до одного. Нарешті, уряд нездатний приборкати інфляцію, як крайнього заходу скасував національну валюту і офіційно дозволилося використати грошові знаки інших країн [21].

У 2007 р. значне зростання світових цін на паливно-енергетичні товари призвело до зростання рівня інфляції в усьому світі. 2008 року інфляція несподівано стала загальною темою. 2008 рік відбувається під знаком високої інфляції, високих цін на нафту та продовольство. Перші спроби боротьби з нею принесли розчарування, гостро поставивши питання її причинах. Звідки прийшов такий злет інфляції? Чому дорожчають одні та дешевшають інші товари?

На початок 21 у США та ЄС залишалися головними ринками збуту планети. На Сполучені Штати припадало 40% світового споживання. Частка країн Європейського Союзу становила від 20 до 25%. У 2007 році кредитний ресурс підтримки платоспроможності населення добіг кінця до США. У 2008

році за борги з іпотеки було відчужено понад 860 тисяч будинків, а повідомлення про виселення отримали понад 2 мільйони осіб. У 2008 році "американські" симптоми стали проявлятися і в інших країнах. Визначилося загальносвітове скорочення споживання. Процеси в американському господарстві вплинули загальносвітову економічну ситуацію [22].

Темпи інфляції у світі зростали семимільними кроками. Якщо загалом 2007 року ціни зросли з 3,5% до 4,6%, то 2008 року ця цифра зростає вдвічі. Падав споживчий попит на багато товарів. Людям доводилося все частіше заощаджувати. Внаслідок продажу починали знижуватися. Почалися проблеми із збутом. Деякі товари просто почали застрягати на полицях магазинів. Найгірше справи йшли з автомобілями. Послаблення споживчого попиту обернулося на скорочення замовлень між підприємствами. У колишній кількості виявлялися непотрібними машини, обладнання, сировину, матеріали та запасні частини. Компанії звільняли людей, що у 2008-2009 роках посилювало скорочення збуту, а отже, й інфляцію. Знижувалася швидкість обігу грошей. Виникли проблеми з кредитами, зростали борги. Проблеми банків не вдавалося приховати. Криза перестала сприйматися як фінансова. Він розгорнувся у повномасштабний економічний спад. Внаслідок цього фондові ринки падали. Російські біржові індекси за підсумками 2008 втратили 76%. Лише надання на стику 2008 та 2009 років фінансової допомоги корпораціям з боку урядів призвело до відносної стабілізації [23].

Падіння виробництва на якийсь час сповільнилося, зростання безробіття зменшило темп.

Відновилося спекулятивне зростання цін на сировину. Поліпшилась ситуація на фондових ринках. На тлі ослаблення реального сектора фінансовий сектор зріс.

За оцінками експертів Міжнародного валютного фонду на подолання кризових явищ у світі було виділено понад 101 трлн. доларів, що можна порівняти з вартістю світового ВВП [24].

Проте стабілізація кінця інфляції не поклала.

У Україні у першій половині 2009 року продовольство дорожчало в 23 рази швидше, ніж у Європейському Союзі. За перші шість місяців 2009 року офіційна інфляція у Росії становила 7,4%. Лідером серед європейських країн була Україна (8,6%). Інфляція в Угорщині становила 4,6%, у Польщі – 3,5%, у Румунії – 3,1%. Декларований Євростатом зростання цін у державах Західної Європи приблизно дорівнювало 1% [19].

Загалом на планеті у 2009 році продаж скорочувався, як і раніше.

Інфляція продовжує погіршуватися, ускладнюючи проблеми світової економіки, підхльостуючи зростання цін.

Сучасна інфляція породжена проблемами функціонування світової системи. Глобалізація економіки призводить до того, що проблеми, що виникли в одній країні, поширюються на інші країни. У міру розвитку кризи темпи інфляції зростатимуть, доки не зміниться стратегія розвитку ринків.

Тільки при їх зміцненні та територіальному розширенні внутрішніх ринків держав, за наявності протекціоністського захисту можливе стримування та подолання економічної кризи. Лише за подібних умов можлива ефективна боротьба з інфляцією.

2.2 Інфляція та доходи. Взаємозв'язок між інфляцією та безробіттям

Одним із важливих аспектів у вивчення інфляції є дослідження взаємозв'язку інфляції та доходів. Щоб зрозуміти вплив інфляції на доходи, треба розрізнити два важливі поняття. Це грошовий, чи номінальний, дохід та реальний дохід.

Грошовий дохід – це кількість грошей, які людина отримує у вигляді заробітної плати, ренти, відсотків чи прибутку. Реальний дохід визначається кількістю товарів та послуг, які можна купити на суму номінального доходу.

Основний взаємозв'язок між ними такий: якщо номінальний дохід збільшуватиметься швидшими темпами, ніж рівень цін, то реальний дохід підвищиться і навпаки. Таким чином, якщо номінальний дохід зросте на 10% протягом цього року, а рівень цін збільшиться на 5% за той же період, реальний дохід збільшиться приблизно на 5% [25].

Інфляція знижує купівельну спроможність; однак реальний дохід, або рівень життя, знизиться лише в тому випадку, якщо номінальний дохід відставатиме від інфляції, адже зростання доходів та купівельної спроможності відбувається, якщо номінальні доходи перевищують інфляцію. Наприклад, якщо на 2006 р. уряд прогнозує інфляцію на рівні 8,5%, а зростання номінальних доходів на 15%, то купівельна спроможність зросте на 7,5% [26].

Якщо номінальний дохід залишається стабільним або зростає повільніше за темпи інфляції, то реальний дохід падає. Саме тому від інфляції найбільше страждають люди з фіксованими доходами. Якщо зростання доходу випереджає темпи інфляції, то фінансовий стан (сім'ї, фірми) поліпшується. Інфляція по-різному впливає на перерозподіл залежно від того, чи вона є очікуваною чи непередбаченою. У разі очікуваної інфляції одержувач доходу може вжити заходів, щоб запобігти негативним наслідкам інфляції, які інакше позначаться на його реальному доході [26].

В економіці в умовах інфляції попиту, коли причина чи поштовх до інфляції виникає на товарному ринку у сфері попиту, створюються можливості для підвищення прибутків. Підприємці розширюють виробництво, залучають додаткову робочу силу. Внаслідок збільшення попиту робочої сили підвищується номінальна весті, тобто в умовах інфляції, викликаній збільшенням попиту, збільшення заробітної плати є наслідком чи симптомом інфляції, результатом надлишкового сукупного попиту, а чи не її причиною. Збільшення заробітної плати просто сприяє інфляції, а чи не викликає її.

Може виникнути і ситуація, коли працівники самі домагаються підвищення зарплати. Якщо підвищення зарплати у масштабах країни не врівноважується будь-якими протидіючими чинниками, такими, наприклад, як зростання продуктивності праці, то збільшуються витрати виробництва.

Однак у будь-якому випадку підвищення заробітної плати не є серйозною причиною інфляції, зростання заробітної плати не може викликати великого підвищення існуючого рівня інфляції, ніж він є.

Від інфляції можуть виграти люди, які взяли гроші в кредит, якщо не зазначено, що відсоток за кредит має враховувати інфляційне зростання цін.

Взявши як позику, наприклад, 10 млн. крб., дебітор повинен повернути через обумовлений термін взяту суму (з відсотками). Але якщо за цей час купівельна спроможність грошей впаде вдвічі, то сума, яка буде повернена банку, за своєю реальною купівельною спроможністю виявиться наполовину меншою, ніж взята в кредит.

Виграш від інфляції можуть отримати керуючі фірми, інші одержувачі прибутків. Якщо ціни готову продукцію зростатимуть швидше, ніж ціни ресурси, то фінансові надходження фірми зростатимуть швидшими темпами, ніж витрати. Тому деякі доходи у вигляді прибутку обганятимуть хвилю інфляції [27].

Виграє, і держава, яка накопичила великий державний борг, оскільки інфляція дає можливість оплатити борги рублями, мають меншу купівельну спроможність.

Інфляція перерозподіляє дохід і багатства за рахунок тих, хто дає гроші, виходячи з нормальної та довгострокової фінансової домовленості (ставка відсотка за кредит), на користь тих, хто відкладає платежі. Якщо держава розглядає рівень безробіття країни як надзвичайно високий, то його зниження проводяться бюджетні і грошово-кредитні заходи, стимулюючі попит. Це призводить до розширення виробництва та створення нових робочих місць. Норма безробіття знижується, але водночас темпи інфляції зростають. Такі маніпуляції можуть викликати "перегрів" економіки і як наслідок кризові явища. Така ситуація змушує уряд запровадити кредитні обмеження, скоротити витрати з державного бюджету тощо. У результаті цих дій уряду рівень цін знизиться, а безробіття зросте [27].

Стабілізувати ситуацію в економіці може й підвищення оплати праці.

Головне наслідок високої оплати праці- формування сприятливої соціально-політичної атмосфери у суспільстві та стабілізація економіки. В торгівлі скорочуються надлишкові товарні запаси, зростає прибуток. В економіці з'явиться стимул зростання.

2.3 Вплив інфляції на інвестиційні процеси

Питання взаємозв'язку інфляції та інвестицій одна із найважливіших економіки. Напрямок інфляції в кінцевому підсумку визначає напрямок руху відсоткових ставок, який має вирішальне значення для прогнозування цін на облігації та акції, а також для вироблення відповідної торгової тактики.

Нестійкість темпів інфляції пов'язані з додатковим інфляційним ризиком, і тому зачіпає інтереси всіх підприємців.

Існує прямий взаємозв'язок між інфляцією та вкладеннями: що вищий рівень цінового зростання, то менше реального прибутку отримує інвестор, тобто інфляція поглинає прибуток від інвестицій. Також великий вплив на прибуток від інвестицій надає інфляція, на яку очікує населення, тобто, якщо населення вважає, що рівень інфляції зросте, значить, ймовірно, що так і буде насправді.

Незбалансованість структури інвестицій та платоспроможного попиту веде до перевищення попиту над пропозицією та зростання цін. Висока питома вага інвестицій в інфраструктуру загалом, обсяг інвестицій також підстимує інфляцію, оскільки від них низька або відсутня товарна віддача.

В умовах щодо високого рівня інфляції ваші інвестиції, які, здавалося б, приносять гарний прибуток, насправді просто зберігають купівельну спроможність грошей [28].

Сильна інфляція завжди нестійка: темпи інфляції істотно змінюються рік у рік. Інфляційні процеси позначаються фактичної ефективності інвестицій, тому чинник інфляції обов'язково слід враховувати під час аналізу проектів і виборі варіантів капіталовкладень. Різні цінні папери по-різному реагують інфляцію. У той час як, наприклад, безкупонні облігації взагалі не захищені від ризику втрати своєї купівельної спроможності, акції надають надійніший захист від інфляції.

Якщо інвестиції відбуваються лише в акції, то інфляція не впливає особливо на такі інвестиції: як правило, великі компанії та їхні акції стійкі до інфляції: їхній прибуток “наздожене” інфляцію у довгостроковому періоді. Компанії найчастіше прив'язують ціну товарів до зовнішніх грошових одиниць чи інших еталонів, що дозволяє їм зберегти прибуток і дохід. А якщо дохід

компанії залишається на рівні або зростає, це означає, що у компанії справи йдуть непогано, і акції не будуть падати принаймні деякий час. Однак стагфляція (інфляція, що супроводжується застоєм чи падінням виробництва) дуже погано вплине на акції. Для акцій, економічний спад та зростання цін — дуже несприятливі умови [29].

Облігаціонерам та іншим інвесторам, у яких гроші зберігаються у фінансових інструментах із фіксованою ставкою, звичайно, в умовах підвищеної інфляції найгірше. Інфляція негативно впливає на облігації, депозити, оскільки прибуток за ними чітко визначено і змінюється з часом. Завжди необхідно враховувати рівень інфляції в оцінці дохідності інвестиції, щоб знати реальний прибуток від інвестиції.

Інфляція спричиняє зміни фактичних умов надання позик і кредитів, причому часто неможливо передбачити, на чию користь зміняться умови кредитування, що впливає на ефективність інвестиційних проєктів, які фінансуються за рахунок позикових коштів. Інфляція призводить до того, що нікому не вигідно робити довгострокові інвестиції, оскільки вкладаються гроші однієї купівельної спроможності, а доходи від інвестицій отримують вже грошима іншої купівельної спроможності.

Доцільними виявляються ті інвестиції, які забезпечують рентабельність вище темпи зростання інфляції. Причому чим довше термін інвестицій, тим більше знецінення. Наслідки інфляції різноманітні та суперечливі. Інфляція виявляє перебіг економічного розвитку цілий комплекс різних явищ.

З початку капіталістичної епохи виробництва за інфляцією зміцнилося поняття як про негативний процес, що породжує соціальні катастрофи. Однак ряд економістів дотримуються тієї точки зору, що незначна за розмірами інфляція (скажімо, щорічне підвищення цін становить 3—4%), що супроводжується відповідним зростанням грошової маси, здатна стимулювати виробництво. зростання виробництва призводить до відновлення рівноваги між товарною та грошовою масами при вищому рівні цін [29].

Про позитивні функції інфляції сперечаються досі. Але хоч би якими були «позитивні» її наслідки, виходячи з-під контролю, інфляція робить на перебіг економічного розвитку цілий комплекс суто негативних, негативних явищ.

Ось деякі з них [30]:

1. Інфляційне зростання ставить під загрозу прибутки.

А) Знижуються реальні прибутки населення. Особливо це відбивається на особах, які отримують фіксовані доходи (пенсії, стипендії). Звужуються мотиви до трудової діяльності. Інфляція, особливо у умовах суттєвого зростання цін, посилює соціальну диференціацію населення, оскільки є засобом перерозподілу доходів у суспільстві. Висока інфляція губить стимули до праці, змушує шукати миттєвий зиск, провокує розвиток спекулятивних настроїв та відмову від довгострокових вкладень капіталу.

Б) Інфляція звужує можливості накопичення. Заощадження у ліквідній формі скорочуються, частково набувають натуральної форми (скуповування нерухомості). Співвідношення між споживаною та збереженою частинами доходів зсувається у бік споживання В) Відбувається зміна платіжного балансу (зниження експорту та збільшення експорту внаслідок підвищення цін на експортні товари).

Г) Зростає бюджетний дефіцит та державний борг

2. Підривається купівельна спроможність національної валюти.

Національна валюта, що знецінювала, перестає повноцінно виконувати функції грошей. Національна валюта як платежу замінюється прямим товарним обміном, що ускладнює торгівлю. Через війну неефективність економіки різко зростає.

Чим вищий темп інфляції, тим більша недовіра економічних агентів до національної валюти, тим сильніше у них бажано швидше вкласти гроші в інші матеріальні цінності та активи або у стійку іноземну валюту, сприяючи вивезенню капіталу з країни [31].

3. Інфляція призводить до втрати у виробника зацікавленості у створенні якісних товарів. При цьому зростає випуск товарів низької якості, скорочується виробництво щодо дешевих товарів [31].

4. Інфляція послаблює позиції владних структур. Прагнення державних органів отримати у вигляді емісії додаткові кошти на вирішення невідкладних завдань має наслідком зростання невдоволення, посилення тиску із боку різних соціальних груп з підвищення заробітків, отримання додаткових пільг і субсидій.

5. Інфляція перерозподіляє банківський капітал та всі фінансові активи, зменшує реальну вартість щорічної ренти, процентних виплат за строковими рахунками в банках, платежів пенсійних фондів та страхових компаній, породжуючи у людей невпевненість у майбутньому [32].

Висока інфляція руйнує грошову систему, посилює відтік фінансових ресурсів у торговельно-посередницькі операції, прискорює втечу капіталу, сприяє витіснення національної валюти у внутрішньому обігу іноземної, підриває можливості сталого фінансування державного бюджету. У світі простеживши динаміку інфляційних процесів важливо правильно оцінити її наслідки та адаптуватися до них [32].

Висока інфляція руйнує грошову систему, посилює відтік фінансових ресурсів у торговельно-посередницькі операції, прискорює втечу капіталу, сприяє витіснення національної валюти у внутрішньому обігу іноземної, підриває можливості сталого фінансування державного бюджету.

Руйнівні наслідки, аж до економічного краху несе із собою гіперінфляція. Найбільш небезпечним наслідком гіперінфляції є те, що виробнича діяльність стає неефективною, йде обвальне перемикання на посередницьку діяльність. Фірмам стає все більш і більш вигідним накопичувати сировину та готову продукцію в очікуванні майбутнього підвищення цін, що веде до посилення інфляційного тиску. Починається масове згорання виробництва.

Інфляція породжує як економічні, а й соціальні наслідки.

За часів високих темпів зростання цін, особливо в період галопуючої та гіперінфляції підривається політична стабільність суспільства, зростає соціальна напруженість. Висока інфляція сприяє переходу до нової структури суспільства. Невипадково більшість повстань і революцій 19-20вв. відбувалися у період зростання цін [32].

Чому ми не можемо жити за умов інфляції? Чи не варто спробувати навчитися жити в її умовах, як начебто навчилися деякі країни Південної Америки, тим більше що, за переконаннями, це необхідно для забезпечення повної зайнятості?

Ні, в умовах інфляції нормальне життя не є можливим.

Усі наведені вище наслідки інфляції доводять це. Інфляції завдають серйозної шкоди економічному розвитку країни, посилює недовіру населення, дезорганізує суспільство і врешті-решт призводить до краху всієї економічної системи. З інфляцією потрібно боротися. Боротьба з інфляцією та розробка спеціальної антиінфляційної програми є необхідним елементом стабілізації економіки.

ВИСНОВКИ

Вивчивши сутність інфляції, її причини і наслідки, можна дійти невтішного висновку у тому, що інфляція дуже складне і суперечливе явище економічного життя. Помірна інфляція є певною мірою показником економічного зростання, що стимулює виробництво. Але варто їй трохи розійтись, як вона одразу перетворюється на загрозу економічної стабільності суспільства.

У світі існує чимало проблем, які ми можемо з усіма підставами назвати глобальними. Інфляція – одна з них. Виникнення інфляції пов'язані з циклічним характером розвитку, коли повна зайнятість, ні стабільний рівень цін виявляються недосяжними. Так чи інакше, інфляція й у всіх економічних систем, і розвинених, і нерозвинених. І кожна система намагається із нею боротися, але остаточно інфляцію так і не вдалося перемогти. Боротьба з інфляцією з метою її зниження потребує великих сил та матеріальних витрат.

Зрозуміло, що інфляція річ неприємна, і, стикаючись з черговим підвищенням цін, ніхто не відчуває радості. Проте інфляція явище як неприємне, а й просто небезпечне для країни. Справа в тому, що інфляція має неприємну схильність переростати в гіперінфляцію, яка є дуже небезпечною для економіки.

Гіперінфляція не знищує економіку як така. Країна може деякий час жити у такій ситуації. Але інфляція руйнує найважливіший механізм економіки, необхідний її нормального розвитку у майбутньому, механізм накопичення грошей та його вкладення у розвиток виробництва. Інфляцію необхідно регулювати, що вийшла з-під контролю вона призводить до серйозних економічних та соціальних наслідків. Вона знецінює результати праці, знищує заощадження, перешкоджає довгостроковим інвестиціям та економічного зростання, що у результаті руйнує грошову систему країни.

Інфляція це як будь-яка хвороба – можна збивати температуру та знімати симптоми, але якщо ходити з грипом – будуть ускладнення. Так само з інфляцією. Якщо займатися утриманням цін, то можна, звичайно, на якийсь час збити температуру, але потім можуть бути такі ускладнення, що це справді

може все погано закінчитися. Таким чином, для проведення ефективної антиінфляційної політики важливо розібратися в причинах і намагатися їх усунути.

Для боротьби з інфляцією застосовуються різні заходи: скорочення державних витрат, поступове стиснення грошової емісії та широкий комплекс антиінфляційних заходів. Сюди включається і – стабілізація та стимулювання виробництва, проведення певних заходів щодо регулювання цін та доходів.

На основі всього сказаного, інфляція у світі - це не аномалія., це одночасно і результат, і спосіб вирішення протиріч, властивих суспільному відтворенню та розвитку.

Схожість

Джерела з Інтернету

687

1	https://jak.koshachek.com/articles/faktori-shho-vplivajut-na-infljaciju.html	13 джерел	4.11%
2	http://bukvar.su/jekonomika/page,2,200084-Posledstviya-inflyacii-i-sposoby-ih-ustraneniya.html	6 джерел	3.78%
3	http://bukvar.su/jekonomika/page,3,200084-Posledstviya-inflyacii-i-sposoby-ih-ustraneniya.html	11 джерел	3.5%
4	http://bukvar.su/jekonomika/200084-Posledstviya-inflyacii-i-sposoby-ih-ustraneniya.html	2 джерела	3.43%
5	http://ua-referat.com/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_%D1%96_%D0%B1%D0%	30 джерел	1.6%
6	https://ua-referat.com/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%	49 джерел	1.51%
7	http://finance-dom.ru/publikacii/741-priroda-svitovoi-infljicii	14 джерел	1.44%
8	https://ua-referat.com/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D1%	4 джерела	1.38%
9	http://epi.cc.ua/istochnik-inflyatsii-21598.html	2 джерела	1.32%
10	http://um.co.ua/4/4-17/4-176413.html	6 джерел	1.27%
11	https://ua-referat.com/%D0%A1%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B0_%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%	49 джерел	1.21%
12	https://ua-referat.com/?red=126965	3 джерела	1.2%
13	https://ua-referat.com/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%B5%D0%BA%D0%	6 джерел	1.13%
14	http://ni.biz.ua/12/12_3/12_37346_istochnik-inflyatsii.html		1.09%
15	http://ua-referat.com/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_%D1%96_%D1%80%D0%	9 джерел	1.07%
16	https://ua-referat.com/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_%D1%96_%D0%B7%D0%	10 джерел	1%
17	https://ua-referat.com/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%B2_%D1%80%D0%	13 джерел	0.84%
18	http://ekon.in.ua/inflyaciya-42.html		0.81%
19	https://ua-referat.com/%D0%A1%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BC%D0%B5%D1%	2 джерела	0.77%
20	http://ua-referat.com/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_%D1%8F%D0%BA_%D0%	5 джерел	0.76%

21	http://ni.biz.ua/18/18_4/18_44372_polzuchaya-galopiruyushchaya-i-giperinflyatsiya.html	14 джерел	0.74%
22	https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/download/2854/6565657160	2 джерела	0.71%
23	https://ua-referat.com/?red=126962	13 джерел	0.68%
24	http://212.111.212.226/web/public/moved/hneu/NAUKA/Naukovi_vudannya/er13165.pdf		0.67%
25	http://ua-referat.com/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_6	5 джерел	0.67%
26	https://ua-referat.com/%D0%B2%D0%BF%D0%BB%D0%B8%D0%B2_%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_7	7 джерел	0.67%
27	https://ua-referat.com/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BC%D0%B8_%D1%81%D1%83%D1%8F_8	2 джерела	0.62%
28	https://ua-referat.com/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%B2_%D0%BA%D1%8F_9	6 джерел	0.62%
29	https://abstracts.donnu.edu.ua/article/download/7555/7556		0.57%
30	http://ua-referat.com/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_8	3 джерела	0.56%
31	https://ua-referat.com/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_%D1%82%D0%B0_%D1%8F_9	11 джерел	0.55%
32	http://ua-referat.com/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_%D1%81%D1%83%D1%8F_10	4 джерела	0.54%
33	https://ua-referat.com/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%B2_%D1%81%D1%8F_11	2 джерела	0.54%
34	https://ua-referat.com/?red=132034	2 джерела	0.53%
35	http://ua-referat.com/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_%D1%96_%D0%B1%D0%B8_12	3 джерела	0.49%
36	http://reci.pp.ua/suschnost-vidyi-formyi-proyavleniya-57232.html	2 джерела	0.49%
37	https://infopedia.su/2x659b.html		0.48%
38	https://studme.com.ua/1081080612890/bankovskoe_delo/prichiny_sotsialno-ekonomicheskije_posledstviya_inflyatsii.htm		0.47%
39	http://onlymyfacts.in.ua/economy400.html		0.46%
40	http://ni.biz.ua/8/8_5/8_59335_inflyatsiya-kak-mnogofaktorniy-protsess.html	6 джерел	0.44%
41	http://um.co.ua/9/9-7/9-73990.html		0.42%
42	https://ua-referat.com/%D0%9F%D1%80%D0%BE_%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_13	2 джерела	0.42%

43	https://jak.bono.odessa.ua/articles/socialno-ekonomichni-naslidki-infljicii.php		0.42%
44	https://ua-referat.com/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_%D1%81%D1%83%D1%	6 джерел	0.41%
45	https://ua-referat.com/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE_%D0%B5%D0%	9 джерел	0.39%
46	http://ekon.in.ua/inflyaciya-sutniste-ta-socialno-ekonomichni-naslidki-v2.html	12 джерел	0.39%
47	https://ua-referat.com/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%B2%D0%B8%D1%	2 джерела	0.38%
48	http://bukvar.su/jekonomika/page,5,209110-Vliyanie-infljicii-na-ocenku-efektivnosti-investiciiy.html	3 джерела	0.37%
49	https://ua-referat.com/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_%D1%96_%D0%B1%D0%	3 джерела	0.36%
50	http://ua-referat.com/%D0%90%D0%BD%D1%82%D0%B8%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%	4 джерела	0.36%
51	https://ua-referat.com/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%B2_%D0%A0%D0%	7 джерел	0.35%
52	http://reci.pp.ua/suschnost-formyi-proyavleniya-prichiny-38505.html	3 джерела	0.34%
53	http://ekon.in.ua/analiz-antiinfljacijnoyi-politiki-v-rf-na-suchasnomu-etapi-z-u-v2.html	2 джерела	0.34%
54	http://bukvar.su/jekonomika/page/78		0.34%
55	https://subj.ukr-lit.com/osnovi-ekonomichno%1%97-teori%1%97-dzyubik-s-d-naslidki-inflyaci%1%97	19 джерел	0.33%
56	https://uk.wikipedia.org/wiki?curid=1075785	4 джерела	0.32%
57	http://bukvar.su/jekonomika/212039-Inflyaciya-i-zarabotnaya-plata.html		0.31%
58	https://nashaucheba.ru/v42697/?cc=1&page=7	26 джерел	0.31%
59	http://elbib.in.ua/221-inflyatsiya-vidyi-mehanizm-razvitiya.html	2 джерела	0.31%
60	https://epi.cc.ua/314-ekonomicheskie-sotsialnyie-posledstviya-25002.html	3 джерела	0.3%
61	https://www.yaneuch.ru/cat_73/ocnka-efektivnost-nvesticj/334512.2477989.page2.html		0.3%
62	https://geci.cn.ua/work/474017/Problemi-podolannya-krizovix-yavishh	3 джерела	0.29%
63	https://ronl.org/referaty/raznoe/658882	6 джерел	0.28%
64	http://reci.pp.ua/inflyatsiya-konechnom-schete-uvelichivaet.html	8 джерел	0.28%

65	http://bukvar.su/jekonomika/page,6,203495-Ekonomicheskaya-teoriya.html		0.28%
66	https://ua-referat.com/%D0%9E%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96_%D...		0.28%
67	https://ronl.org/referaty/ekonomika/341768	3 джерела	0.26%
68	http://uadoc.zavantag.com/text/13210/index-1.html	2 джерела	0.24%
69	https://ua-referat.com/%D0%A1%D1%83%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C_%D1%96_%D0%BF%D1...	2 джерела	0.24%
70	https://goaravetisyan.ru/uk/gosudarstvennyi-stroi-v-period-obrazovaniya-russkogo	20 джерел	0.24%
71	http://ua-referat.com/%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%...	3 джерела	0.23%
72	http://reci.pp.ua/suschnost-osobnosti-razvitiya-57555.html	2 джерела	0.23%
73	http://ni.biz.ua/3/3_17/3_172512_prichini-inflyatsii.html	2 джерела	0.23%
74	http://epi.cc.ua/315-antiinflyatsionnaya-politika-25003.html	2 джерела	0.23%
75	https://pl.uu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/12/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0...	32 джерела	0.22%
76	https://ua-referat.com/%D0%9C%D0%B5%D1%85%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%BC_%D1%96%D0%BD%D1...	2 джерела	0.21%
77	http://um.co.ua/5/5-5/5-55862.html	3 джерела	0.2%
78	http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/7502/1/%d0%9a%d0%be%d0%bd%d1%84%d0%b5%d1%...	23 джерела	0.2%
79	http://um.co.ua/8/8-17/8-179736.html		0.19%
80	http://referat-ok.com.ua/ekonomika-pidpriemstva/funkciya-organizaciji-organizaciini-strukturi-pidpriemstva		0.19%
81	https://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1808/1/%d0%a1%d0%b5%d0%ba.%201.%20%d0%94%d1%8f%d0%b4...	3 джерела	0.19%
82	https://ua-referat.com/?red=8118	2 джерела	0.17%
83	https://ua-referat.com/?red=8125	5 джерел	0.16%
84	http://bukvar.su/finansovye-nauki/51779-Denezhnaya-reforma-1992-1993-gg-i-problemy-regulirovaniya-inflyacii-v-Rossii.html		0.16%
85	https://pl.uu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%...	8 джерел	0.16%
86	http://reci.pp.ua/221-inflyatsiya-vidyi-mehanizm-razvitiya-16220.html	4 джерела	0.16%

87	http://lef.lviv.ua/files/archive/2011/04_1_2011.pdf	4 джерела	0.15%
88	https://ua-referat.com/?red=11590	4 джерела	0.15%
89	http://ksau.kherson.ua/87-bibl/4328-svb.html	43 джерела	0.14%
90	http://refbaza.com.ua/ref-4258-1.html		0.13%
91	http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Kaf_psihologii/konf_2020.pdf	2 джерела	0.1%
92	https://pl.uu.edu.ua/%d0%b2%d0%b8%d0%ba%d0%bb%d0%b0%d0%b4%d0%b0%d1%87%d1%96-%d0%ba%d0%b0%	2 джерела	0.09%
93	https://ua-referat.com/?red=63626	2 джерела	0.09%
94	https://ua-referat.com/%D0%9D%D0%B5%D0%B4%D1%96%D1%94%D0%B7%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BD%D1%96%D...		0.09%
95	http://www.sergei-kuchkov.edu.kh.ua/Files/downloads/%D0%98%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D0%B8%D1%8...		0.09%
96	https://studopedia.ru/20_43661_Inflyatsiya-prichini-vidi-naslidki.html		0.09%
97	https://docplayer.net/73727279-Bankivske-regulyuvannya-i-naglyad-metodologiya-ta-praktika.html	3 джерела	0.09%
98	https://studfile.net/preview/6661648/page:6	3 джерела	0.09%
99	http://www.virtual.ks.ua/students/4732-lexicon-dovdnik-sotsalnogo-pratsvnika.html	29 джерел	0.08%
100	https://studfile.net/preview/9102285		0.08%
101	https://donnuet.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/donnuet-zbirnyk-tez-mnpk-2020.pdf		0.08%
102	https://nmcbook.com.ua/wp-content/uploads/2018/01/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8	8 джерел	0.08%
103	http://ua-referat.com/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%8F%D1%86%D1%96%D1%8F_%D1%96_%D0%B0%D0%	4 джерела	0.08%
104	http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/14111/18.Ogorodnikova_fps_2021.pdf?isAllowed=y&sequence=1		0.08%
105	http://um.co.ua/4/4-15/4-15135.html		0.08%